

Nf. 23.

24
PROGRAMMA SACRUM,
^{QVO}
ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ
PRO-RECTOR,
FRIDERICUS HOFF-
MANNUS,

COMES PALATINUS CÆSAREUS, CONSILIARIUS REGIUS,
ET PROFESSOR ORDINIS MEDICORUM SENIOR,

UNA CUM
CANCELLARIO & PROFESSORIBUS
RELIQVIS,

CIVES ACADEMICOS

AD DIGNAM

FESTI NATALITII

CELEBRATIONEM

QUAM HUMANISSIME COHORTATUR,
AC PIÆ IPSORUM MEDITATIONI

DIGNITATEM ANGELICA
MULTO MAJOREM,

QUAM SALUTIFERA SALVATORIS NATIVITAS
HUMANO GENERI CONCILIAVIT,
SUBMISSE CONSIDERANDAM COMMENDAT.

HALÆ MAGDEB. TYPIS JO. CHRIST. HENDELII, ACAD. TYPOGR.

PROGRAMMA SACRUM

ACADEMIAE FRIDERICIANAE

PRO-RECTOR

FRIDERICUS HOFF-

MANNUS

COMITATUM RECTOR ET CONSULTOR REGIUS
ET PROFESSOR ORDINIS MEDICORUM SENIOR

CANCELLARIO & PROFESSORIBUS

QUIBUS ACADEMICIS

AD DICENDUM

FESTI NATALITII

BEATISSIMI

QUIAM HUMANITATE COORATOR

AC PIETATIS ET MEDITATIONI

DIGNITATEM ANGELICAM

MULTO MAJOREM

QUIAM SALUTARIA SALVATORIS NATIVITAS

ROMANO GENERI COMMENDAVIT

REVERERE CONSIDERANDAM COMMENDAVIT

HABERE MAJOREM TANTO CHRISTI HONOREM AD

Spiritus illos hypostaticos, quos a sancto, quod creatori Deo præstant, ministerio, Græco nomine *angelos* adpellamus, dignitatis esse præstantissimæ, vel ipsa eorum mere spiritualis, & omnis materiæ expertis, natura satis superque nos docet. Non enim solum sunt substantiæ intelligentes ac liberæ, seu intellectu ac libera voluntate præditæ, sed sapientes etiam ac sanctæ, immo singulari & plane eminenti sapientiæ ac sanctitatis dono instructæ: & eo ita quidem, ut in bono, post edita fidelitatis documenta, insigniter confirmatæ, iæsturam ejus facere haud possint. Unde, quandoquidem, pro natura sua spirituali, ad spiritualem Dei naturam proxime accedunt, & a sanctitate ejus propius absunt, intimæ admissionis ministerio, & augustissimo quasi Dei satellitio, digni habentur. Nec quisquam adeo in pandæctis sacris hospes est, ut nesciat, quam honorifica sanctorum angelorum mentio in iis passim fiat. Ipse etiam Salvator optimus maximus, quando futurum, eumque beatam, electorum hominum, tanquam Dei filiorum, statum prædicare vult, interprete Luca c. XX, 36. dicit, ipsos futuros esse *ισαγγέλους, angelis similes.*

Verum enim vero dignitatem humani generis quavis angelica, etsi satis eminenti & præstantissima, longe esse majorem, & hanc ipsum CHRISTO ejusque natiuitati debere, est certe, ut voce Davidica utamur, *פִּיזָה*, res meditatione & attenta consideratione dignissima. Manifestam vero & prægnantissimam hujus adfert rationem habemus in *salutifera* Salvatoris nostri *natiuitate*. Hic enim, etsi Deus est infinita majestate verendus, non tamen dubitavit, in saluberrimum redimendi generis humani scopum, humanam induere naturam, eamque, infinitis divinitatis perfectionibus unctam, in hypostasin suam adsumere, & sic in unitate personæ existere *ἰσὺν ἑαυτοῦ*. Jam si inferioris sortis familia integra accipit, de quo sibi gratuletur, splendorem haud exiguum, quando augustioris fastigii princeps ex ea sibi tori sociam adsciscit, & hanc ista imperatæ majestatis radiis coruscantem, & totam sibi ornandæ vehendæque addictam, contemplatur: quantopere nobilitatem credemus humanum genus per augustissimam IPSIUS

FILII DEI ἐν τῶν ἁγίων? Habet certe hoc ac retinet in æternum, quo carent angeli, & quod ipsi summa veneratione admirantur. Nunquam enim angeli, utpote quorum naturam non adsumsit Christus Hebr. II, 16. vident, aut videbunt, ἁγγελον, angelum, qui simul ipse verus Deus sit, quemadmodum adorant θεῶν θρόνον, Deum hominem. Agnoscunt quidem Christum, suum & conditorem & dominum, demissione summa: at ipsum caput suum, caput, cujus membra sint, & cujus corpus mysticum constituent, adpellare haud possunt, quia salvo jure nequeunt. In ipso majestatis divinæ throno deprehendunt non angelum, sed verum hominem, non angelica, sed humana natura intra augustissimum sacrosanctæ Triadis senatum admittit. Unde quando cultum suum præstant Dei Filio (præstant vero indefinenter) totum adorant θεῶν θρόνον, non minus secundum humanam, quam divinam ejus naturam: quemadmodum Paulus capite epistolæ ad Hebræos primo θεοπροεΰρας edisserit. Quæ angelicæ adorationis gloria quin ab humana Christi natura radios suos splendidissimo jubare demittat in universum genus humanum, eominus est dubium, quo certior est ejus a Christo facta redemptio, & quo arctiori communionis vinculo corpus mysticum cum gloriosissimo suo capite est conglutinatum.

Ubinam in sacris litteris DEI FILIUS vocatur angelorum Goel? Goel, qui pro arctissimo etiam naturalis cognationis nexu, angelos honorificentissimo fratrum nomine adpelleret, quo homines adpellare non dedignatur? Hebr. II, 11, 12. Ubinam fundamentum habemus, aut ullum videmus vestigium, unionis mysticæ Christum inter & angelos? ubi inhabitationis mysterium, secundum quod ullus angelus, aut archangelus, dici possit DEI Patris, Filii, ac Spiritus Sancti templum, quod ipse Deus inhabitet, suæque gratiæ ac virtutis affluxu perenni mirifice exornet? Habeant angeli sapientiam ac justitiam suam e divino creationis beneficio: per magna quidem illa est; ac finita tamen, suis circumscriptionibus. Jam humanum genus finitum quidem est ac manet, etiam in Christo consideratum: sed infinita tamen Christi sapientia & justitia donatur; utpote qui ipsi ipsa factus est sapientia & justitia 1. Cor. I, 30. justitia, quæ ipsius Dei est, cujus mundissima stola vestiti homines in judicio divino adeo justii reputantur, ac si nihil, nisi mera & ipsa essent justitia, quia, quæ ipsis, tanquam sua, imputata est, infinitæ est perfectionis 2. Cor. V, 21. Et cum insula ac inhabitant-

bitantis gratiæ dotes sint eminentissimæ, illustris Dei imago, iis in homine subinde plenius instaurata, tandem illud perfectionis fastigium in regno gloriæ attinget, quod ipsi angeli, tanquam suo splendidius, sine invidia sancte admirabuntur. Et quis nescit, ab ea dependere ipsam refuscitati *humani corporis* gloriæ? & tantam quidem, quæ gloriosissimo Salvatoris corpori erit conformis. Phil. III, 21. Hac vero angeli adeo carent, ut ejus, pro natura sua mere spirituali, ne quidem sint capaces.

Quid dicamus de isto dignitatis, humano generi destinatæ, culmine, quod in ipso est *connubio* Christi & animæ fidelis *mystico*? Certe si qua est vera & beata felicitas; æquis hanc non omni jure diceret summam? Vocari ac esse lectissimam, puram ac gloriosam Agni *sponsam*, sponsam infinitis sponsi dotibus ac characteribus radiantem, quis angelus sibi unquam tribuet? & quis angelus hoc in humano genere non summa suspiciet admiratione? in primis cum gloriæ hujus gradus tantus sit, ut dilecta sponsa fiat *ὁὐδὲ θεοῦ*, ad ipsam throni societatem admissa; uti habet illustris promissio identidem repetita. *Vincenti*, inquit rex regum & dominus dominantium, *dabo, ut mecum sedeat in throno meo, quemadmodum ego vici, & confedi cum Patre meo in throno suo* Apoc. III, 21. Et hunc ipsum in finem Christus, augustissimum caput, membra sua redemit ac redempta lavat mundatque sanguine suo, mundata vero sacerdotes constituit regales, uti sacerdotali justitiæ stola, ita etiam regie majestatis diademate condecoratos Apoc. I, 5, 6. V, 9, 10. Qui, quando suum habuerint *ἐν θεῶν σῶμα*, tanquam dignissimi tribunalis Christi assessores, ipsi jam in regno gratiæ absoluti, mundum ipsosque angelos defectores judicabunt ac condemnabunt 1. Cor. VI, 2, 3. cum Christo quam gloriosissime regnaturi, Matth. XIX, 28. XXIV, 47. XXV, 34. Luc. XXII, 29, 30. Unde torques *coronarum* regiarum, victoribus imponendarum, fit mentio 1. Cor. IX, 25. 2. Tim. IV, 8. Jac. I, 12. 1. Pet. V, 4. Apoc. II, 10. III, 11. IV, 4, 10. Sint ergo angeli *subditorum* Dei præcipui, immo *cives* regni cœlestis beatissimi; certe tamen *reges* & *regni consortes* sunt neutiquam, nec unquam in symbolum dignitatis regiæ, quæ ipsis propria sit, diademata gerere dicuntur.

A re ipsa convertamur ad illustrem ejus repræsentationem, sub emblemate hieroglyphico factam; quam Johannes, sibi olim exhibitam, nobis reliquit in Apocalypsi. c. IV, 4. 8. & V. Hic is vidit *thronum Dei* judicis infinita resurgentem gloria, & *vigin-*

xi quatuor seniorum thronis, per modum circuli circa istum locatis, ita cinctum, ut tota hæc peripheria ad thronum ipsum pertineret, relicta in medio *area*, quæ ipsum Dei Filium, tanquam agnum olim mactatum, nec non quatuor *ζῳα*, animantia, continebat. *Seniores isti viginti quatuor*, in symbolum dignitatis regię ac sacerdotalis, ab agno acceptæ, c. 1, s. 6. c. V, 9. 10. vestibus induti albis, seu sacerdotalibus, ac coronis insigniti aureis, repræsentabant universum electorum hominum chorum. Quatuor vero ista *ζῳα*, seu substantiæ viventes, erant figura eorum DEI organorum, quorum ministerio is in regni sui œconomia quam maxime utitur, & hunc in finem pro sapientia sua peculiaribus instruxit donis. Etenim primum *ζῳον Leonis* similitudine expressit *fidei ac fortitudinis heroicæ* characterem; secundum sub figura *vituli*, seu *tauri*, ad arationis labores adhiberi soliti, *assiduitatem laborandi*; tertium sub *schemate faciei humane* humanitatis sanctificatæ, seu *Φιλανθρωπίας & comitatis evangelicæ*, charisma; quartum denique, *volanti aquilæ* simile, aptissimum gerebat emblemata istius *perspicaciæ*, qua nonnullis Dei organis datum est, sublimia regni Dei mysteria, in primis prophetarum scriptis evoluta, introspicere. Quas quatuor dotes primarias, & quasi cardinales, atque ecclesiæ Dei necessarias in verbi ministris & doctoribus esse, quis non agnosceret? Figure vero istorum quatuor *ζῳων* admirabili non parum splendoris conciliabat tum *copia oculorum*, quos, tanquam maxime illuminata, in corporis sui superficie undique gerebant, tum subsidium *sex alarum*, quibus, in symbolum alacritatis suæ, subvecta, sine ulla intermissione tota erant in laudibus Dei decantandis, proclamata augustissima illa *δοξολογίας* formula: *Sanctus, sanctus, sanctus est Deus ille omnipotens, qui erat, qui est, & qui venturus, seu futurus est*. Sic descriptus exhibebatur Dei thronus, & quidem, uti habet comma capituli IV sextum, cum *mari vireo crystallino*, hoc est, in strato, seu pavimento, pellucido & splendidissimo, quale ipsius throni majestati conveniebat.

Quid vero hæc ad dignitatem humani generis, eamque vel ipsa etiam angelica majorem? Per multum omnino. Quemadmodum enim dignitas electorum hominum regia vel ex ipis illorum *thronis*, atque thronorum situ, quo throni Dei primarii, qui ipsius Dei est, peripheriam circulo suo formarunt, satis superque elucet: sic, eam beato angelorum statu longe esse excellentiorem, & *situ & loco*, quem sancta angelorum cohors hic occupavit, quam luculentissime

tissime fuit representatum. Etenim viginti quatuor senioribus, qui universum electorum hominum cœtum exhibebant, in thronis suis, regum instar singulari cum auctoritate ac potestate sedentibus, iisque ipsum etiam throni circulum formantibus, angeli, quasi in modum satelliticum ministrantium, non solum visi sunt in statione, sed etiam extra throni, a venerabili seniorum concilio descripti, peripheriam. In quo situ locoque, in se certe satis augusto & honorifico, constituti electorum hominum doxologiæ suam jungunt, magna que voce sublata canunt: *Agnus ille, qui mactatus est, dignus est, qui accipiat potentiam, & divitias & sapientiam, & robur, & honorem, & gloriam, & gratiarum actionem!* Quandoquidem vero sic in statione sua extra throni circuitum non solum ipsi Dei Filio, sed hominibus etiam *ουθρόνοις*, seu regni ejus confortibus, ministrant; mirum non est, ipsos Hebr. I, 14. vocari *πνεύματα λογισματά*, spiritus ministratorios, in ipso gratiæ regno a Deo emissos in gratiam eorum, qui futuri sunt hæres æternæ salutis & coheredes Christi, tanta cum emphasi, quæ ad ipsam regiam tendit dignitatem, Cujus nobilitatis, post operum divinorum consummationem, electis Christi membris conferendæ, cum non ignari essent sancti angeli, ejus vero & mytheria & divitias ipso usu subinde plenius ac luculentius cognoscerent ac cognoscendo demisse admirarentur; Paulus ipsis tribuit sapientiæ Dei œconomicæ cognitionem, incrementa capientem subinde majora Eph. III, 10. Petrus vero cupiditatem œconomias Dei de salute humani generis introspicendi intensissimam ep. I, c. I, 12.

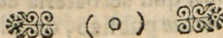
Quæ cum ita sint, prerogativæ humani generis præ angelis insigni nequaquam obstat istud Christi effatum Luc. XX, 36. quo is perhibet, electos homines futuros esse *ισαγγέλους*, angelis similes. Hac enim similitudine istis adserta Salvator tantum a statu vitæ futuræ beatissimo sejungit crassiores vitæ animalis & terrestris proprietates, in connubiis & elementari corporis nutritione positas, significans, hominem, qui jam tum in hac vita est spiritus, & quidam quasi angelus corporis indumento vestitus, etiam ratione corporis dotibus angelicis, seu spiritualibus, iri instructum.

Habetis igitur, CIVES omnium ordinum florentissimi, materiam meditatione vestra, uti per omnem vitam, sic quam maxime feriis hisce natalitiis, dignissimam. Illuxit enim, quæ Dei est gratia, denuo tempus, quo acroateria ecclesie publica merito resonant *proconio angelorum publico, de salutifero SALVATORIS*

RIS

RIS NATIVITATE sublato: *Gloria in excelsis Deo, in terris pax,*
& in hominibus *invidiam, acquiescens & benevola voluntas!* de nativitate,
quæ tantam humano generi dignitatem, sua ipsorum angelorum
longe excellentiorem, conciliavit, ipsis sanctis hisce spiritibus me-
rito, et sine ulla invidia, summe admirabilem. Quam qui non de-
mississima gratiarum actione agnoscit ac celebrat, is certe huma-
na natura, ab ipso Dei Filio tantopere nobilitata, immo ipso etiam
hominis nomine, est indignus! Non agnoscit vero, nisi qui id agit
omni nisu ac omnibus viribus, ut labem a protoplastis contractam
sanguine Christi in humana natura, ad opus redemptionis pro no-
bis adsumta, effuso eluat, ejusque spiritui se regenerandum ac ipsi
conformandum permittat. O quantus inter vos est numerus eorum,
qui ab indole Christi ac christianismi tantopere absunt, ut ne
humanæ quidem naturæ axioma secundum reliquias ei vires digne
tueantur, sed se vel infra brutorum sortem ipsi in impurissi-
mæ voluptatis cœnum plane *adversus* demergant! Quod si dubi-
tatis, & recte quidem, vel vestem mundiorem sordibus data opera
commaculare; cur, vestri ortus, & vestri, quod humanum est,
generis, vestrique Domini, qui homo natus est, ac vestri denique
scopi, omnibus merito præfigendi, adeo immemores, tam
immanes estis erga vosmet ipsos? Sperabimus vero posthac melio-
ra, ac dignam naturæ vestræ, per nativitatem Christi tantopere no-
bilitatæ, curam serio vobis commendamus, eam nobismet ipsis eti-
am nunquam non commendatam habituri.

O vos vero felices ac beatos, quotquot, agnita naturæ ve-
stræ prestantia, quam ea nativitate & cognatione ipsius Filii Dei
accepit, ejus instaurationem ab eodem jam admistis, & de ea dex-
tre continuanda pie estis solliciti! Habetis sane, de quo vobis gra-
tulemini, cum de dignitate vestra ipsimet sancti angeli vobis con-
gratulentur. Et inter eos vos, qui contriti estis corde, abjecti-
que animo, & ex indignitatis vestræ, per nativas peccatorum
maculas contractæ, sensu pauperes spiritu, animum in Chri-
sto, capite & primogenito fratre vestro, capesite! animum ca-
pessite fidentem, certo persuasi, vos partem per Christum dignita-
tis eo esse capaciores, quo major in vobis vestræ indignita-
tis est sensus. P. P. Halæ Magd. in ipsis feriis nata-
litiis anno reparatæ salutis. MDCCXXXIX.

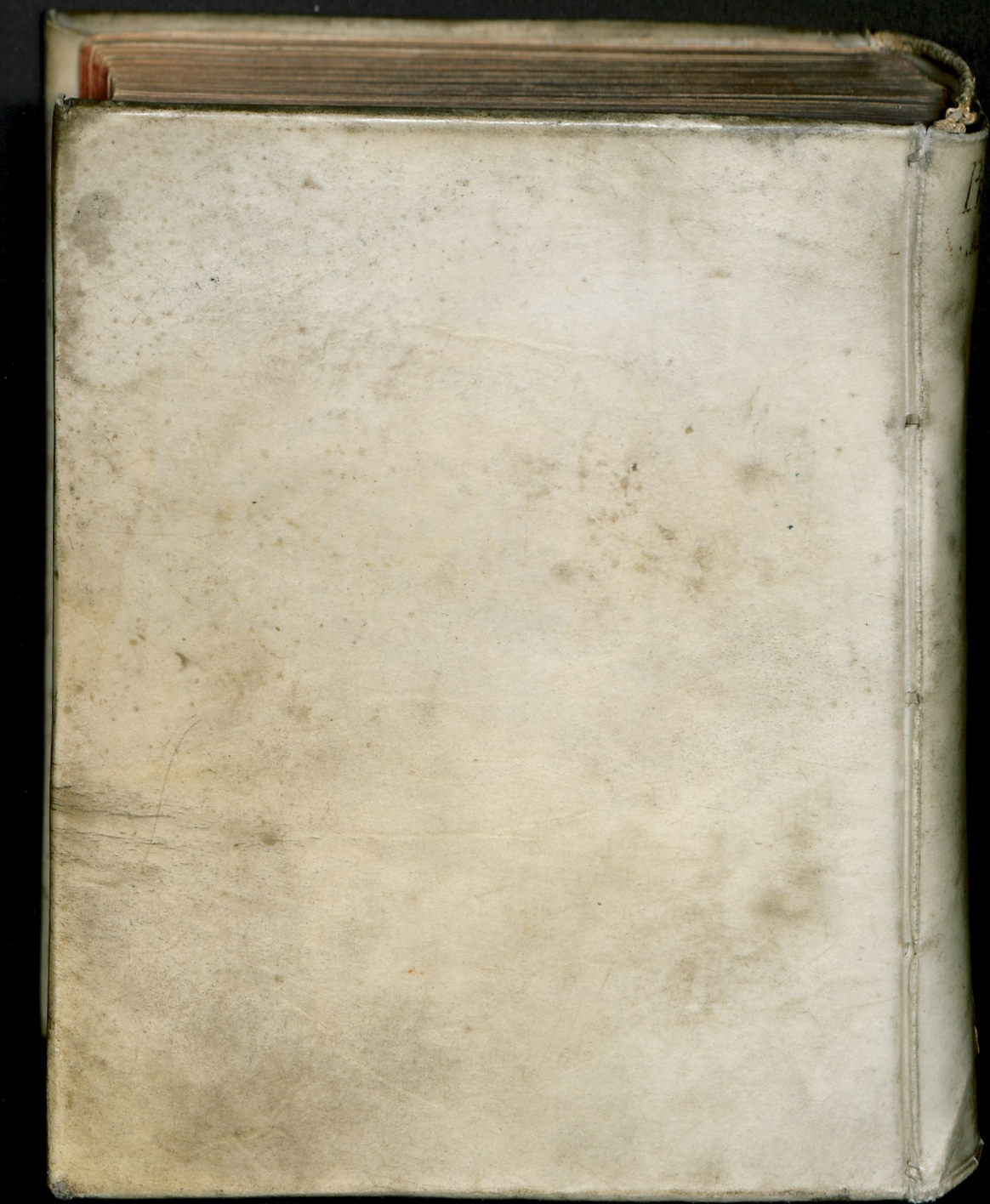

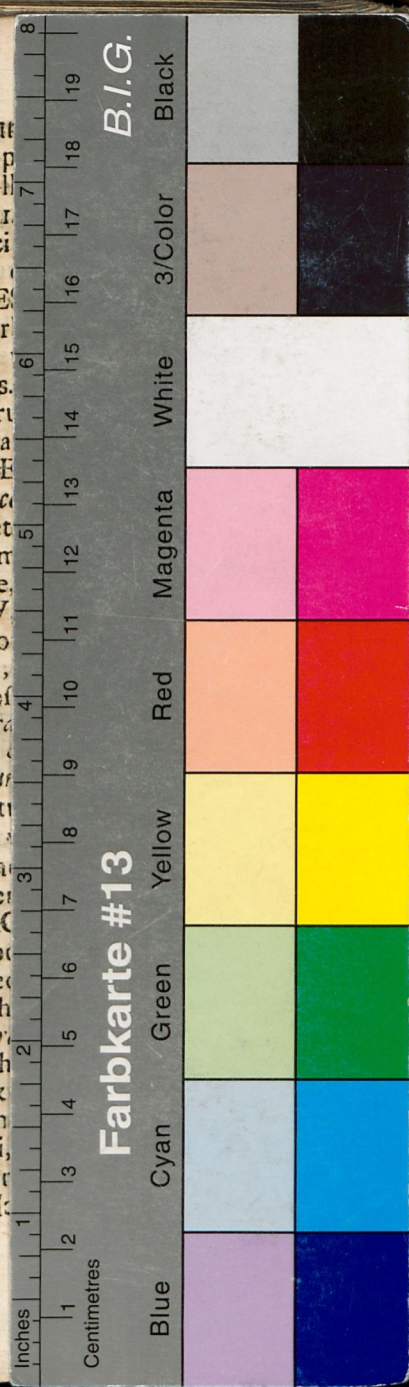
Ja 30/11

St

Witt

1777

24

PROGRAMMA SACRUM,
^{QVO}
ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ
PRO-RECTOR,
FRIDERICUS HOFF-
MANNUS,

COMES PALATINUS CÆSAREUS, CONSILIARIUS REGIUS,
ET PROFESSOR ORDINIS MEDICORUM SENIOR,

UNA CUM

CANCELLARIO & PROFESSORIBUS

RELIQVIS,

CIVES ACADEMICOS

AD DIGNAM

FESTI NATALITII

CELEBRATIONEM

QUAM HUMANISSIME COHORTATUR,
AC PIÆ IPSORUM MEDITATIONI

DIGNITATEM ANGELICA

MULTO MAJOREM,

QUAM SALUTIFERA SALVATORIS NATIVITAS
HUMANO GENERI CONCILIAVIT,

SUBMISSE CONSIDERANDAM COMMENDAT.

HALÆ MAGDEB. TYPIS JO. CHRIST. HENDELII, ACAD. TYPOGR.